

II. ОДЛУКЕ УСТАВНИХ СУДОВА

ОБУСТАВА ПОСТУПКА ПРЕД САВЕЗНИМ УСТАВНИМ СУДОМ

Ако је рејублички закон усклађен са савезним законом у току посматрања за оцењивање њихове сагласности – суд ће, по правилу, обуставити посматрање.

Из образложења:

Савезни уставни суд покренуо је, 1996. године, поступак за оцењивање сагласности одредбе члана 21, став 2 Закона о радним односима (*Службени гласник РС*, бр. 45/91, 18/92, 22/93, 53/93, 67/93, 34/94, 48/94, 49/95, 53/95, 24/96 и 39/96) са Законом о основама радних односа (*Сл. лист СРЈ*, број 29/96).

Оспореном законском одредбом било је прописано да радник може бити упућен на рад на одређено време у друго предузеће, на радно место које одговара његовој стручној спреми одређене врсте занимања, и без његове сагласности, а најдуже три месеца, а за рад наставника у васпитно-образовној установи – до краја школске године.

У току поступка, оспорена законска одредба усклађена је са савезним законом, тј. са чланом 18 Закона о основама радних односа: доношењем новог републичког закона о радним односима (*Службени гласник РС*, број 55/96). Зато је Савезни уставни суд одлучио, сагласно одредби члана 66, став 1 Закона о савезном уставном суду, да поступак у овој ствари обустави, пошто је оценио да нема разлога због којих би требало донети одлуку о томе да оспорена законска одредба, у време док је била на снази, није била у складу са савезним законом, и пошто је закључено да оспорена законска одредба није произвела неотклоњиве штетне последице ради чијег би отклањања требало донети одлуку о несавласности оспорене законске одредбе са савезним законом.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 136/95, од 19. фебруара 1997)

АДВОКАТСКА КОМОРА – ОСНИВАЧКА ПРАВА ОРГАНА УПРАВЕ ТЕРИТОРИЈАЛНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Органи локалне самоуправе, односно органи управе локалне самоуправе не могу вршити оснивачка права према адвокатским коморама.

Из образложења:

Одредбом члана 20 Одлуке о градској управи (*Службени лист града Београда*, бр. 5/92, 18/92, 23/92, 11/93, 21/93, 10/94, 21/94 и 23/94) прописано је да Секретаријат Скупштине града Београда за управу врши оснивачка права према Адвокатској комори града Београда.

Грађанин тврди да оспорена одредба наведене одлуке није сагласна са одредбом члана 68 Устава СРЈ, по којој је адвокатура самостална и независна делатност, и да орган управе у јединици локалне самоуправе не може имати никаква оснивачка права према Адвокатској комори града Београда.

Савезни уставни суд оценио је да оспорена одредба наведене одлуке, у делу који гласи: „...оснивачка права према Адвокатској комори града...“ није сагласна са Уставом СРЈ.

Устав СРЈ, одредбом члана 68, јамчи грађанима и правним лицима да им правну помоћ пружа адвокатура, као самостална и независна делатност, у складу са законом. При томе, имајући у виду и одредбе члана 74 Устава СРЈ, по којима се облици организовања за обављање самосталне делатности слободно организују и повезују, Савезни уставни суд налази, кад је у питању адвокатура, да њен положај као самосталне и независне делатности може бити уређен само законом. А то значи, сагласно одредби члана 6, став 2 Устава СРЈ и одредбама члана 77 тога устава о надлежностима СРЈ, да република чланица, својим законом, уређује питања пружања правне помоћи грађанима и правним лицима посредством адвокатуре. То, по оцени Савезног уставног суда, не даје право органима локалне самоуправе да својим општим актима прописују да њихови органи управе имају оснивачка права према адвокатској комори, чак ни онда кад је у питању адвокатска комора основана за подручје одређене јединице локалне самоуправе. Законска обавеза оснивања професионалних организација адвоката за подручје одређене територијалне јединице не значи да су органи територијалне јединице оснивачи таквих организација, нити да они имају оснивачка права према тим организацијама. То право не исходи ни из чињенице што адвокатска комора на одређеном подручју може имати одређена јавна овлашћења, која не исходе из прописа органа локалне самоуправе него из републичког закона о адвокатури. Однос државе према адвокатури може, дакле, бити предмет само законодавног уређивања. Никаквим актом правне снаге слабије од правне снаге закона, не може се уређивати положај адвокатуре, односно не могу се установљавати одређена права органа локалне самоуправе према адвокатури.

(Одлука Савезног уставног суда, III У, број 80/96, од 19. фебруара 1997)

СТАТУТ ПРЕДУЗЕЋА – ПОСТУПАК ЗА ДОНОШЕЊЕ

Савезни уставни суд одлучује о уставности, односно о законитости општих аката, али не и о околностима у којима је донесен сјаишћу прегузећа.

Из образложења:

Грађанин је захтевао да Савезни уставни суд покрене поступак за оцењивање законитости Статута Предузећа С., истичући да у време доношења статута нису у Предузећу постојали никакви други општи акти; да су органи управљања, и пословодни органи Предузећа; да су објекте Предузећа довели у „катастрофално стање“; да је Предузеће приватизовано породично, и да су постојале и друге околности које упућују на суд о незаконитости оспореног статута.

Сагласно одредбама члана 124 Устава СРЈ, Савезни уставни суд одлучује о уставности и законитости општих аката, односно о сагласности општих аката са савезним законом. Оспорени статут несумњиво је општи акт о чијој законитости Савезни уставни суд, начелно узето, може одлучивати. Али, за одлуку Суда о томе потребно је да постоји тврдња о несагласности оспореног статута са Уставом СРЈ, односно са савезним законом. Грађанин није истакао ниједан разлог који би упућивао на то да се с основом може поставити питање сагласности/несагласности оспореног статута са савезним

законом. У таквом случају, Савезни уставни суд није дужан да о уставности, односно законитости оспореног статута одлучује са становишта постојања/непостојања одређених околности које би доводиле у питање друштвену вредност оспореног статута. Околности на којима је иницијатива у овој ствари заснована могу имати, евентуално, значаја за поступак других државних органа, уколико те околности значе прекршај обавезних прописа, или, можда, кривично дело.

(Решење Савезног уставног суда, III У, број 217/96, од 19. фебруара 1997)

ОДЛУКЕ САВЕЗНОГ УСТАВНОГ СУДА – ПРЕИСПИТИВАЊЕ

Одлука Савезног уставног суда не подлеже никаквом преиспитивању.

Из образложења:

Савезни уставни суд, решењем од 1996. године, није усвојио иницијативу за покретање поступка за оцењивање сагласности одређених одредаба републичког Закона о пензијском и инвалидском осигурању са Уставом СРЈ и Законом о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања.

Грађанин истиче да применом оспорене одредбе републичког закона није могао да оствари одређено право из пензијског осигурања, које не може остварити ни сада, због тога што Савезни уставни суд није оценио неуставном оспорену одредбу републичког закона. Стога захтева да Савезни уставни суд „преиспита своје решење“ којим није усвојио ранију иницијативу за оцењивање уставности оспорене законске одредбе.

Савезни уставни суд одбацио је захтев грађанина за обнову поступка, односно за „преиспитивање“ свога ранијег решења.

Законом о Савезном уставном суду није прописано да у стварима одлучивања о уставности, односно законитости постоји обнова поступка, односно да Суд може „преиспитивати“ своје одлуке. Нема, дакле, никакве могућности да Савезни уставни суд измени раније донесену одлуку о истој ствари – ни обновом поступка, ни „преиспитивањем“ раније одлуке. Спор о уставности, односно законитости општих аката јесте такав спор у којем донесена одлука постаје коначна и правноснажна њеним објављивањем, и у којем, по природи тога спора, није могућна употреба средстава која се могу користити у поступку пред редовним судовима и другим државним органима.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 96/96, од 19. фебруара 1997)

УПОТРЕБА ОДРЕЂЕНОГ ПИСМА

Акт о правима из радног односа, исписан латиничним писмом, може бити предмет спора о правима из радног односа, у радном спору пред надлежним редовним судом.

Из образложења:

Грађанину су одређени појединачни акти издати на латиничном писму. Због тога, грађанин сматра да му је повређено право на употребу српског језика и ћириличног писма, зајамчено Уставом СРЈ.

Савезни уставни суд одбацио је уставну жалбу против појединачног акта о правима грађанина из радног односа. Савезни уставни суд оценио је да

појединачним актом исписаним латиничним писмом не може бити повређена слобода или право грађанина зајамчено Уставом СРЈ само због тога што је одређени акт о правима из радног односа исписан тим а не ћириличним писмом. Уз то, имајући у виду да је у питању акт о правима грађанина из радног односа, и да је против тога акта обезбеђена друга правна заштита: у радном спору пред редовним судом – Савезни уставни суд оценио је да није надлежан да одлучује о уставној жалби у овоме случају, сагласно одредби члана 128 Устава СРЈ, будући да је грађанину обезбеђена заштита права пред редовним судом.

(Решење Савезног уставног суда, Уж број 8/96, од 19. фебруара 1997)

ПОРЕЗ НА ПРОМЕТ – ВИСИНА ПОРЕСКИХ СТОПА

Висина пореске стопе одређене врсте пореза ствар је пореске политике законодавца.

Из образложења:

Одредбом члана 32, тачка 3 Закона о основама пореског система (*Сл. лист СРЈ*, број 30/96) прописано је да се нижа стопа пореза на промет производа примењује на промет, односно увоз опреме: машина, уређаја, апарата и резервних делова, осим путничких аутомобила и намештаја, тепиха, уметничких дела ликовне и примењене уметности, и других украсних предмета за опремање административних просторија.

Предузеће А. оспорило је уставност наведене законске одредбе о изузимању путничких аутомобила из предмета на чији се промет плаћа нижа стопа пореза на промет, због тога што сматра да се тако предузећа која се баве делатношћу изнајмљивања аутомобила стављају у неповољнији положај него предузећа којима путнички аутомобил није основно средство за производњу, односно за пружање услуга.

Изузимање одређених предмета из пореза на промет, односно прописивање ниже стопе тога пореза за одређене предмете ствар је, по оцени Савезног уставног суда, пореске политике законодавца. То значи да Савезни уставни суд о уставности оспорене законске одредбе не може судити са становишта прописане висине пореских стопа, односно оцењивати да ли су те стопе примерене. У питању је, наиме, законодавно решење које припада искључиво законодавцу, у оквиру пореске политике коју он води у области пореза на промет. Савезни уставни суд не налази да је оспореном законском одредбом повређено уставно начело равноправности на штету покретача поступка за оцењивање уставности оспорене законске одредбе. Висина пореске стопе прописана је једнако за свакога ко се бави прометом путничких аутомобила. Није, дакле, у питању законска одредба која би се односила искључиво на Предузеће А., па се, због тога, ни са тога становишта не поставља питање уставности оспорене законске одредбе.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 188/96, од 19. фебруара 1997)

ФУНКЦИОНИСАЊЕ У САВЕЗНИМ ОРГАНИМА

Право је Савезне владе да проиђе да се за обављање појединих послова и задатака у савезним органима ради однос може засновати и без јавног конкурса.

Из образложења:

Одредбама члана 5 Уредбе о образовању, служби Савезне владе (Сл. лист СРЈ, број 67/94) прописано је да се у Генералном секретаријату Владе могу, за обављање одређених стручних послова, постављати и саветници председника и потпредседника Савезне владе и савезног министра који не руководи савезним министарством, које поставља Влада, на предлог функционера за чије се саветнике постављају поједина лица.

Грађанин сматра да оспорена одредба Уредбе није сагласна са Уставом СРЈ, због тога што утврђује „посебне категорије“ запослених који се, као функционери, постављају без конкурса.

Одредбама члана 99, став 1, тачке 6, 7 и 12 Устава СРЈ утврђено је да Савезна влада оснива и укида савезна министарства и друге савезне органе и организације и утврђује њихову организацију и начин одлучивања (у Влади).

Право Савезне владе да својим актима оснива савезне органе, организацију своје службе, подразумева и њено право да пропише начин заснивања радног односа у појединим савезним органима, односно на појединим радним местима у тим органима: да одступи од општеусвојеног правила, односно начела о заснивању радног односа на основу јавног конкурса, односно огласа. Влада, на тај начин, поступа у складу са својим овлашћењима за уређивање савезних органа, сопствене организације и организације појединих њених служби, и не вређа ниједно начело, односно одредбу Устава СРЈ, па ни начело једнакости грађана, кад је у питању запошљавање у савезним органима.

(Решење Савезног уставног суда, IV У, број 33/97, од 19. марта 1997)

ЗАКОН КОЈИ ЈЕ ПРЕСТАО ДА ВАЖИ

Савезни уставни суд не може одлучивати о уставности закона од чије је престанка важења прошло више од једне године – па ни у случају примене закона који није на снази.

Из образложења:

Грађанин је оспорио уставност одредаба члана 47 Основног закона о искоришћавању пољопривредног земљишта (Сл. лист СФРЈ, број 22/67), због тога што тај закон, који је престао да важи још 1971. године, редовни судови, у појединим случајевима, и даље примењују.

Закон о којем је реч престао је да важи 31. децембра 1971, на основу члана 16 Уставног закона за спровођење Уставних амандмана на Устав од 1963. године (Сл. лист СФРЈ, број 29/81). С обзиром на то, Савезни уставни суд не може одлучивати о томе да ли су оспорене законске одредбе сагласне са Уставом СРЈ. Ни примена тога закона после престанка његовог важења не даје могућност за одлучивање о томе да ли су оспорене законске одредбе сагласне са Уставом СРЈ.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 232/96, од 19. марта 1997)

ИМОВИНА САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Држава није дужна да грађанима који су отикуили стлан у сшамбеној згради у имовини СРЈ омогући да на исти начин откупе пословни простор, гараже и гаражна места у шим зградама.

Из образложења:

Одредбом члана 19 Закона о имовини СРЈ (Сл. лист СРЈ, бр. 41/93, 24/94 и 30/96) прописано је да се пословни простор у стамбеним зградама Федерације, гараже и гаражна места могу продавати, сагласно осталим одредбама тога закона, на основу јавног надметања.

Група грађана која је откупила станове у стамбеним зградама које су имовина СРЈ сматра да оспорена законска одредба није сагласна са Уставом СРЈ, због тога што им не омогућује да гараже и гаражна места у односним зградама стекну у својину на начин на који су стекли својину на становима у тим зградама.

Неспорно је да је овде реч о стамбеним зградама, односно о гаражама и гаражним местима која представљају имовину СРЈ којом она располаже, по одредбама члана 20 Уставног закона за спровођење Устава СРЈ, и одредбама Савезног закона о имовини Федерације. Савезна држава је, по важећим прописима, омогућила носиоцима станарског права на станове у имовини Федерације откуп тих станова, по посебном поступку, што није случај са пословним простором, гаражама и гаражним местима. Из тога не исходи право оних који су откупили станове да по истом поступку и под истим условима откупљују и гараже, односно гаражна места, па ни онда кад је коришћење тих просторија било везано за коришћење стана којим располаже СРЈ. Федерација је слободна да, у оквиру режима коришћења имовине СРЈ, пропише да се просторије о којима је реч могу отуђити из државне имовине на начин и под условима који нису једнаки начину и условима под којима грађани откупљују станове на које су били носиоци станарског права, а који су имовина Федерације. Не постоји никаква уставна обавеза Федерације да онима који су откупили њене станове омогући да на исти начин и под истим условима откупе и гараже, односно гаражна места. Тиме што је прописала да се гараже и гаражна места могу продавати само на основу јавног надметања, Федерација није повредила Устав Савезне Републике Југославије. Зато је Савезни уставни суд одлучио да не усвоји иницијативу у овом случају.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 8/97, од 19. марта 1997)

ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ – ЖАЛБЕ И РЕВИЗИЈА

Закон може прописати да о жалби и ревизији у стварима из пензијског и инвалидског осигурања у другом степену решава републички орган управе надлежан за те послове.

Из образложења:

Измењеним чланом 119, став 3 Закона о пензијском и инвалидском осигурању (Сл. лист СР ЦГ, број 28/91) прописано је да у другом степену, о жалби и ревизији, решава републички орган управе надлежан за послове пензијског и инвалидског осигурања.

Грађанин сматра да оспорена законска одредба није сагласна са Уставом СРЈ и савезним законом, због тога што је Законом о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања, од 1982. године, прописано да у другом степену решава надлежни орган Заједнице пензијског и инвалидског осигурања.

Одбијајући да покрене поступак за оцењивање уставности оспорене законске одредбе и њене сагласности са савезним законом, Савезни уставни суд пошао је, пре свега, од тога што је савезни закон, од 1982. године, престао да важи ступањем на снагу Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања (*Сл. лист СРЈ*, број 30/96). Последица тога је да Савезни уставни суд не може одлучивати о томе да ли је оспорена законска одредба сагласна са савезним законом чије је важење престао. Закон о основама пензијског и инвалидског осигурања, од 1996. године, нема одредаба о жалби и ревизији у стварима из пензијског и инвалидског осигурања, односно о надлежности за решавање у другом степену у тим случајевима. Стога је Савезни уставни суд оценио да оспорена законска одредба није противна важећем савезном закону, ни одредбама Закона о општем управном поступку (*Сл. лист СРЈ*, број 55/96), по којем се надлежност за решавање у управном поступку одређује законом, а то значи, будући да важећи савезни закон о томе нема одредаба – републичким законом.

Гледано са становишта уставности оспорене законске одредбе, Савезни уставни суд оценио је – сагласно уставном зајамчењу права на жалбу или друго правно средство против одлуке надлежног органа о правима грађана – да је у овој ствари битно то што је оспореном законском одредбом обезбеђена двостепеност у решавању о правима из пензијског и инвалидског осигурања. Двостепеност је обезбеђена на изложени начин; она не мора бити обезбеђена у оквиру Фонда пензијског и инвалидског осигурања, чија самоуправност није више једнака самоуправности некадашњих заједница пензијског и инвалидског осигурања.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 49/95, од 19. марта 1997)

ПОТРОШЊА ВОДЕ – НАЧИН МЕРЕЊА

Општинска скупштина може прописати да се утрошак воде у стамбеним зградама са више станова мери једним водомером.

Из образложења:

Одредбама члана 35 Одлуке о комуналним делатностима (*Сл. лист општине Апатин*, број 3/90) прописано је да се утрошак воде у стамбеним зградама са више станова утврђује на основу водомера, сразмерно броју корисника – по распореду који врши кућни савет.

Грађанин сматра да оспорене одредбе наведене одлуке нису у складу са Уставом СРЈ и законом, пошто не узимају у обзир постојање посебних водомера у појединим становима.

Оспорене одредбе наведене одлуке не прописују да грађанин не може уградити посебан водомер у свој стан. Гледано са тога становишта, не поставља се питање уставности оспорених одредаба означене одлуке. Одредбе оспорене одлуке не односе се ни на једну слободу или право зајамчено Уставом СРЈ, па се питање уставности оспорених одредаба оспорене одлуке не поставља ни са тога становишта. Савезни уставни суд налази да оспорене одредбе наведене одлуке нису противне ни одредби члана 118, став 1 Устава СРЈ о јавним овлашћењима која се поверавају предузећу или другој организацији – на основу закона, односно одлуке надлежног органа – и да је општинска скупштина поступила, у овоме случају, у складу са Уставом СРЈ.

(Решење Савезног уставног суда, III У, број 228/96, од 19. марта 1997)

ПОЈЕДИНАЧНИ КОЛЕКТИВНИ УГОВОРИ

Појединице појединачних колективних уговора у јавном предузећу, односно у јавној служби чији је оснивач Република, одређује републички закон.

Из образложења:

Одредбом члана 123 Закона о радним односима (*Службени гласник РС*, број 55/96) прописано је ко закључује општи колективни уговор, посебан колективни уговор, појединачни колективни уговор код послодавца и појединачни колективни уговор у јавном предузећу чији је оснивач Република, односно појединачни колективни уговор у другој јавној служби чији је оснивач Република. Тај уговор закључују, по одредби члана 123, став 4 наведеног закона, овлашћена организација синдиката, директор и Влада Републике Србије, а у другим јавним предузећима и службама: овлашћена организација синдиката, директор и оснивач, или орган који он овласти.

Грађанин сматра да одредба члана 123, став 4 наведеног закона није сагласна са одредбом члана 75, став 3 Закона о основама радних односа (*Сл. лист СРЈ*, број 29/96), због тога што, противно савезном закону, проширује круг оних који закључују појединачни колективни уговор, који је већ одређен, савезним законом.

Савезни уставни суд оценио је да из одредбе члана 75, став 3 наведеног савезног закона, и из претходних одредаба тога закона исходи овлашћење, односно право републичког законодавца да одреди послодавца у јавном предузећу, односно у јавној служби чији је оснивач Република, односно лице које може закључити појединачни колективни уговор. Одредба члана 75, став 3 Закона о основама радних односа односи се на послодавца, под којим се, у случају јавне службе чији је оснивач Република не подразумева само оно што обухвата уобичајени појам послодавца, односно директора. У питању су опште одредбе Закона о основама радних односа, које не искључују право Републике да, у суштини у складу са том одредбом савезног закона, одреди орган, односно лице које ће у наведеним случајевима закључивати уговор у својству „послодавца“. То не значи, дакле, да је републички закон ширио, противно одредбама савезног закона, круг оних који закључују појединачни колективни уговор. Републички законодавац је само, у складу са својим правом, ближе одредио орган, односно лице које је у наведеним случајевима овлашћено на закључење појединачног колективног уговора, не дирајући, при томе, у одредбе савезног закона.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 10/97, од 19. марта 1997)

ПРИНУДНО ПОРАВНАЊЕ, СТЕЧАЈ И ЛИКВИДАЦИЈА

У поступку поравнања, стечаја или ликвидације, закон не мора омогућити право на жалбу заједарима.

Из образложења:

Одредбама чл. 10, 135 и 148 Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији (*Сл. лист СФРЈ*, бр. 84/89, *Службени лист СРЈ*, бр. 37/93 и 28/96) прописано је да се против решења донесеног у поступку по томе закону може изјавити жалба (ако тим законом није друкчије одређено); да рок за жалбу износи осам дана (ако тим законом није друкчије одређено) и да тај рок тече

од дана објављивања решења на огласној табли суда, односно од објављивања у *Службеном листу СРЈ*; такође и како се поступа са непродатом имовином и имовином у друштвеној својини која у поступку није распоређена.

Група задругара Задруге Г., у Б., оспорила је уставност означених одредаба наведеног закона, истичући да је право на жалбу требало, у случају кад је у питању задруга, признати и задругарима; да нема потребе за продају имовине предузећа, односно задруге, у случају кад у поступку дође до намирне и кад нема ненамиренних поверилаца; и да зато оспорене законске одредбе нису у складу са Уставом СРЈ.

Савезни уставни суд је, одлучујући о захтеву, закључно, пре свега, да се разлози због којих се оспорава уставност наведених законских одредаба своде на питање ваљаности усвојених решења.

Имајући у виду тај разлог оспоравања уставности наведених законских одредаба, Савезни уставни суд одлучио је да не усвоји иницијативу за покретање поступка за оцењивање уставности тих одредаба. Целисходност законског решења, уколико решење не садржи кршење Устава СРЈ, не може бити разлог за покретање поступка за оцењивање уставности закона. Савезни уставни суд одлучује о томе да ли је закон сагласан са Уставом СРЈ; не одлучује, дакле, по самом Уставу СРЈ, о ваљаности законских решења. Отуда, закон је могао питања која су предмет оспорених законских одредаба уредити на начин ближе одређен оспореним законским одредбама. Те одредбе, по оцени Савезног уставног суда, не крше Устав СРЈ.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 210/96, од 19. марта 1997)

ЗАКОН О ШТРАЈКУ

Уставом СРЈ зајамчено право на штрајк остварује се под условима прописаним савезним законом.

Из образложења:

Одредбом члана 5, став 3 Закона о штрајку (*Службени лист СРЈ*, број 29/96) прописано је да, у случају кад се штрајк испољава окупљањем запослених, место окупљања не може бити ван пословних-радних просторија, односно ван круга пословног простора запослених који ступају у штрајк.

Веће Савеза синдиката Србије покренуло је поступак за оцењивање уставности оспорене законске одредбе, налазећи да је та одредба противна одредбама Устава СРЈ о слободама и правима човека и грађанина и начину остваривања слобода и права зајамчених тим уставом.

Савезни уставни суд одбацио је предлог за оцењивање уставности оспорене законске одредбе, због следећег: Савезни уставни суд већ је одлучивао о уставности оспорене законске одредбе (решење I У, број 132/96, од 9. октобра 1996) и није усвојио иницијативу за покретање поступка. Том приликом, Савезни уставни суд изразио је становиште: одредбом члана 57, став 1 Устава СРЈ запосленима је зајамчено право на штрајк, у складу са савезним законом. Право на штрајк је, дакле, једно од права зајамчених Уставом СРЈ које се остварује, сагласно одредбама члана 67 тога устава, под условима утврђеним законом. Сагласно томе, право на штрајк не значи да савезни закон не може прописати одређене услове под којима се то право

остварује. Оспорена законска одредба о месту штрајка није ограничавање ни права на штрајк, ни слободе кретања, односно других слобода и права зајамчених Уставом СРЈ, већ, сагласно томе уставу, одређивање услова под којима се једно уставно право остварује.

С обзиром на то што је већ одлучивао о уставности оспорене законске одредбе, Савезни уставни суд је, сагласно одредби члана 29, став 1, тачка 4 Закона о Савезном уставном суду (*Сл. лист СРЈ*, број 36/92), одбацио предлог за оцењивање уставности оспорене законске одредбе.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 2/97, од 9. априла 1997)

КОРИШЋЕЊЕ ТОПЛОТНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Општинска скупштина може обавезати на плаћање услуга грејања и онога ко не жели да користи те услуге, уколико одређени објекти није искључен из система грејања.

Из образложења:

Одредбом члана 22, став 4 Одлуке Скупштине општине Кладово (*Службени лист општине*, број 14/94) прописано је да су корисници услуга који не желе грејање у целој грејној сезони а који могу бити искључени из система грејања, дужни да плаћају 30% накнаде од утврђене цене грејања, под условом да објект у којем користе простор није искључен из система грејања.

Грађанин сматра да оспорена одредба наведене одлуке није сагласна са одредбама члана 15 Закона о облигационим односима и одредбама члана 18 Закона о комуналним делатностима.

Савезни уставни суд одбио је да покрене поступак за оцењивање законитости оспорене одредбе наведене одлуке.

Одлучујући о сагласности оспорене одредбе са Законом о облигационим односима, Савезни уставни суд оценио је да оспорена одредба наведене одлуке није противна одредбама члана 15 тога савезног закона. Односи између корисника и даваоца услуге грејања не заснивају се, по оцени Савезног уставног суда, на основу тих одредаба савезног закона. Ти односи заснивају се на општим условима о снабдевању топлотном енергијом, утврђеним одредбама наведене општинске одлуке, а не на уговору у смислу Закона о облигационим односима. Отуда, нема места суду о томе да оспорена одредба наведене одлуке није сагласна са тим савезним законом.

Савезни уставни суд не одлучује, по Уставу СРЈ, о томе да ли је оспорена одредба наведене одлуке сагласна са одредбама члана 18 Закона о комуналним делатностима, будући да је у питању Закон Републике Србије, и да о сагласности оспорене одлуке са републичким законом одлучује само Уставни суд Републике Србије.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 205/96, од 9. априла 1997)

РЕПУБЛИЧКИ ЗАКОН О РАДНИМ ОДНОСИМА

Лице које је оснивач, односно суоснивач предузећа може се, у томе предузећу, запослити и без јавног огласа о слободним радним местима.

Из образложења:

Одредбом члана 14, став 1, тачка 9 Закона о радним односима (*Службени гласник РС*, број 55/96) („Посебни случајеви заснивања радног односа“) прописано је да се радни однос може засновати и без јавног оглашавања, на радним местима која се, у смислу тога закона, не сматрају слободним, и то: са лицем које је оснивач, односно суоснивач предузећа – код послодавца чије је то лице оснивач, односно суоснивач.

Грађанин сматра да оспорена законска одредба није сагласна са одредбом члана 54, став 1 Устава СРЈ, одредбама члана 11 Закона о основама радних односа (*Сл. лист СРЈ*, број 29/96) и одредбом члана 13, став 1, тачка 2 Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања, због тога што омогућује заснивање радног односа без уговора између запосленог и послодавца, и што осигурање „по другом основу“ подразумева само заснивање радног односа са другим послодавцем, а не и у сопственом предузећу.

Одредба члана 54, став 1 Устава СРЈ јамчи слободан избор занимања и запослења. Та одредба Устава СРЈ није, дакле, никаква забрана лицу које је основало предузеће, односно лицу које је суоснивач одређеног предузећа, да са предузећем заснује радни однос, нити се из ње може извести да лица о којима је реч могу, у предузећу које су основала, или су суоснивачи тога предузећа, са тим предузећем засновати радни однос искључиво под условима под којима се иначе заснива радни однос у другим случајевима, које нема у виду оспорена законска одредба. Ограничење те врсте не садрже ни одредбе Закона о основама радних односа, тј. одредбе члана 11 тога закона, које, прописујући да се радни однос, односно уговор о раду закључује у писменом облику, као и садржај уговора о раду, такође не садрже забрану заснивања радног односа у сопственом предузећу на начин прописан оспореном одредбом републичког закона. Савезни уставни суд оценио је да оспорена законска одредба није у противности ни са одредбом члана 13, став 1, тачка 2 Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања, будући да та одредба прописује ко се, у смислу тога закона, сматра осигураником, и да се уопште не односи на начин заснивања радног односа у случају о којем говори оспорена законска одредба.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 41/97, од 9. априла 1997)

ОБУСТАВА ПОСТУПКА ЗА ОЦЕЊИВАЊЕ УСТАВНОСТИ ЗАКОНА

Ако закон, у току поступка за оцењивање његове уставности, буде измењен иако да више не садржи одредбе чија је уставност оспорена, поступак за оцењивање уставности биће обустављен.

Из образложења:

Савезни уставни суд покренуо је поступак за оцењивање уставности одређених одредаба Закона о пензијском и инвалидском осигурању (*Сл. гласник РС*, бр. 27/82, 82/92, 28/95 и 12/96), и сагласности тих одредаба наведеног закона са Законом о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања, од 1982. године. Оспореним одредбама републичког закона била су уређена одређена питања тзв. просечне пензије у време примене санкција Савета безбедности ОУН.

У току поступка за оцењивање уставности оспорених одредаба наведеног републичког закона (чл. 247а, 247б и 247в) престао је да важи Закон о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања, од 1982. године, ступањем на снагу Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања, од 1996. године. Исто тако, престао је да важи и Закон о пензијском и инвалидском осигурању од 1982. године.

Имајући у виду те околности, као и околност што нови Закон о пензијском и инвалидском осигурању (*Сл. гласник РС*, број 52/96) не садржи више оспорене одредбе републичког закона од 1982. године, Савезни уставни суд одлучио је да обустави поступак за оцењивање уставности, и супротности са савезним законом, оспорених одредаба републичког закона од 1982. године.

Савезни уставни суд може, наиме, одлучивати о томе да ли је републички закон сагласан са савезним законом само кад је реч о – савезном закону који је на снази. Будући да савезни закон са којим је требало оценити сагласност оспорених одредаба републичког закона није на снази, то Савезни уставни суд не може одлучивати о сагласности оспорених законских одредаба са савезним законом који више није на снази.

Важећи републички закон о пензијском и инвалидском осигурању не садржи више одредбе какве су биле оспорене одредбе републичког закона од 1982. године. Тиме је тај републички закон, по оцени Савезног уставног суда, усклађен са Уставом СРЈ, односно са важећим савезним законом о основама пензијског и инвалидског осигурања, што представља разлог за обуставу поступка, сагласно одредби члана 66, став 1, тачка 8 Закона о Савезном уставном суду.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 170/95, од 9. априла 1997)

РАЗЛОЗИ ЗА ОСПОРАВАЊЕ УСТАВНОСТИ ЗАКОНА

Уставности закона не може се оспоравати зато што закон не садржи одређена решења.

Из образложења:

Грађанин је оспорио уставност Закона о основама пензијског и инвалидског осигурања (*Сл. лист СРЈ*, број 30/96), због тога што тај закон не садржи одређена решења, која би, по мишљењу грађанина, морао садржавати.

Савезни уставни суд одбацио је иницијативу грађанина за покретање поступка за оцењивање уставности наведеног закона.

Савезни уставни суд одлучује, по Уставу СРЈ, о томе да ли је закон сагласан/несагласан са Уставом СРЈ. Претпоставка за одлучивање о уставности закона јесте да је сагласност закона са Уставом оспорена (у целини или делимично) због тога што решења која закон садржи, тј. одредбе закона, нису сагласна са Уставом СРЈ. То значи, истовремено, да се уставност закона не може оспоравати зато што закон не садржи нека решења која би, по мишљењу онога ко спори уставност закона, морао садржавати. То и у случају кад је закон, по мишљењу грађанина, непотпун, кад би требало да буде „дорађен“. Имајући то у виду, и чињеницу да у овоме случају није оспорена уставност ниједне одредбе наведеног закона, већ његова непотпуност, Савезни уставни суд одбацио је иницијативу грађанина.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 174/96, од 9. априла 1997)

ЗАКОН О РАЧУНОВОДСТВУ – РАЧУНОВОДСТВЕНИ СТАНДАРДИ

Закон може поверити стручном удружењу рачуновођа и ревизора да утврђује рачуноводствена начела и рачуноводствене стандарде.

Из образложења:

Одредбама чл. 4 и чл. 11, ст. 1 и 2 Закона о рачуноводству (*Сл. лист ЦРЈ*, бр. 18/93, 24/93, 24/94 и 12/95) прописано је да се Савез рачуновођа и ревизора овлашћује да утврди рачуноводствена начела и рачуноводствене стандарде, односно да вођење пословних књига и састављање рачуноводствених исказа правног лица може обављати само стручно лице чија се стручност утврђује, односно уређује рачуноводственим стандардом.

Грађанин сматра да оспорене законске одредбе нису сагласне са Уставом ЦРЈ, зато што је давање наведеног овлашћења Савезу непотребно, пошто примена стандарда које та организација утврђује није обавезна. Оспорене законске одредбе вређају и права правних лица да сама одређују стручност која се захтева за тај посао.

У оцени уставности оспорених законских одредаба, Савезни уставни суд изразио је, најпре, становиште по којем је ЦРЈ надлежна да, у оквиру уређивања јединственог тржишта, из члана 77, тачка 2 Устава ЦРЈ, уређује питања вођења пословних књига и састављања рачуноводствених исказа. Гледано са тога становишта, не поставља се питање сагласности оспорених законских одредаба са Уставом ЦРЈ. Из те надлежности ЦРЈ исходи и право савезног законодавца да друштвеној организацији каква је Савез рачуновођа поверава утврђивање рачуноводствених начела и рачуноводствених стандарда као стручног помагала у обављању односних послова по наведеном закону. Дајући то овлашћење Савезу, законодавац ничим није повредио Устав ЦРЈ.

Савез рачуновођа донео је, на основу оспореног закона, Југословенски рачуноводствени стандард 31 (ЈРС 31) и Упутство о начину примене ЈРС 31, односно Одлуку о реэдукацији рачуновођа, чија је уставност, односно законитост такође оспорена. Савезни уставни суд одбацио је захтев за оцењивање уставности и законитости тих аката, налазећи да нису у питању општи правни акти о чијој уставности, односно законитости, сагласно одредбама члана 124 Устава ЦРЈ, одлучује Савезни уставни суд.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 112/96, од 29. јануара 1997)

ОДРЖАВАЊЕ СТАМБЕНИХ ЗГРАДА

Услови под којима се заједничке просторије могу пребиварати у стамбене или у пословне простор, прописани републичким законом, не вређају својинска права грађана, зајамчена Уставом ЦРЈ и савезним законом.

Из образложења:

Одредбама чл. 21 и 22 Закона о одржавању стамбених зграда (*Сл. гласник РС*, број 44/95) прописано је да скупштина зграде може донети одлуку да се заједничке просторије претворе у стан или у пословни простор, ако су за то испуњени услови по прописима о планирању и уређењу простора и изградњи објеката; тим одредбама уређена су и друга питања која се односе на ту материју.

Грађанин сматра да оспорене законске одредбе нису сагласне са Уставом СРЈ и савезним законом, због тога што власници који имају у својини више од 50% станова и других посебних делова зграде добијају право да одлучују у име осталих власника, што је повреда права својине, зајамченог Уставом СРЈ и савезним законом.

Савезни уставни суд оценио је да прописи о претварању заједничких просторија у станове или у пословни простор не доводе у питање уставно зајамчење права својине, будући да ничим не доводе у питање својинска права власника зграде, односно станова, или других, посебних делова зграде у којој се такве просторије налазе. Заједничке просторије – заједничка су својина свих власника зграде у којој се налазе, у неопредељеним деловима. Управљање тим деловима, режим тога управљања, није никаква повреда својинских права власника станова, односно посебних делова зграда. У питању је, дакле, режим управљања и коришћења зграда са више власника, чије уређивање спада у уставна права република-чланица, с обзиром на то што уређивање тих питања није, Уставом СРЈ, стављено у надлежност Савезне Републике Југославије. Републички законодавац, прописујући тај режим, није довео у питање својину власника станова, односно зграда и посебних делова зграда које имају заједничке просторије. Савезни уставни суд, с обзиром на то што оспорене законске одредбе не дирају у својинска права, сматра да та права нису повређена ни тиме што одлука о односним просторијама зависи од одлуке већине власника, односно оних који у својини имају више од 50% станова, и што односи који из тога настају морају бити уређени посебним уговором.

(Решење Савезног уставног суда, I У, број 152/96, од 29. јануара 1997)

НАСТОЈНИЧКИ СТАНОВИ И СЛУЖБЕНЕ ПРОСТОРИЈЕ У СТАМБЕНИМ ЗГРАДАМА

Режим коришћења службених-настојничких станова и службених просторија у стамбеним зградама не вређа власничка права оних у чијој су својини односне зграде.

Из образложења:

Одредбама Одлуке о начину и условима коришћења службених-настојничких станова и службених просторија у стамбеним зградама (Сл. лист зграда Београда, број 11/96) прописани су услови и начин коришћења службених-настојничких станова и службених просторија у стамбеним зградама на које је носилац права располагања Јавно предузеће за стамбене услуге; затим, шта се сматра службеним станом; одређене су категорије тих станова, као и начин доношења одлуке о давању стана, односно службене просторије у закуп, и решена су и друга питања везана за коришћење и располагање тим становима.

Фонд за развој демократије, у Београду, сматра да оспорена одлука није сагласна са Уставом СРЈ и Законом о основним својинскоправним односима, пошто задира у својинска права сопственика стамбених зграда и власника станова.

Полазећи од тога што Савезна Република Југославија, по Уставу СРЈ, уређује основе својинскоправних односа, и од тога што друга питања тих односа уређују републике-чланице, сагласно уставу републике-чланице и члану 6 Устава СРЈ, Савезни уставни суд оценио је да је неспорно право Репуб-

лике Србије да уређује питања која се односе на одржавање стамбених зграда и пословних просторија, односно да органе локалне самоуправе, односно јавна предузећа у тој области, овласти да уређују питања коришћења станова на које се односи оспорена одлука Јавног предузећа за стамбене услуге, у Београду. Савезни уставни суд не налази у томе никакву повреду права својине, зајамченог Уставом СРЈ. То тим пре што се оспорена одлука не односи на станове, односно зграде у својини грађана и правних лица, већ на станове којима управља јавно предузеће, и што, према томе, не садржи одредбе које би могле значити повреду уставног права својине.

(Решење Савезног уставног суда, III У, број 159/96, од 29. јануара 1997)

ИСПЛАТА ПЕНЗИЈА И НОВЧАНИХ НАКНАДА БОНОВИМА

Заостале износе пензија и других примања из пензијског и инвалидског осигурања држава може намиривати и издавањем бонова са одређеном наменом.

Из образложења:

Одредбом члана 2а, став 2 Уредбе о начину и динамици исплате разлике пензије и новчане накнаде за помоћ и негу (Сл. гласник РС, бр. 41/95 и 15/96) прописано је да ће се разлика у висини наведених примања корисника права из пензијског и инвалидског осигурања исплатити у боновима, које издаје Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање.

Грађанин сматра да оспорена одредба Уредбе није сагласна са Законом о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања и са Законом о Народној банци Југославије, будући да се примања по наведеним основима исплаћују у готовом новцу и да издавање бонова представља незаконито емитовање новца.

Издавање бонова, по оспореној одредби Уредбе, значи испуњавање заосталих обавеза према корисницима права из пензијског и инвалидског осигурања, намирење дуга који према њима има Републички фонд пензијског и инвалидског осигурања, односно Република Србија као гарант тих обавеза, односно права из пензијског и инвалидског осигурања. С обзиром на те околности, Савезни уставни суд оценио је да је право Републике Србије да тај дуг, као својеврстан јавни дуг, намири на прописани начин. Савезни уставни суд не сматра да је то у било чему противно одредбама наведених савезних закона. Издавање тих бонова није незаконито емитовање новца, будући да су у питању бонови са одређеном наменом (плаћање утрошене електричне енергије), који, иако својеврсна хартија од вредности, нису и новац, већ само средство намирења дуга одређене врсте, које, с обзиром на остале одредбе Уредбе, не утиче на количину новца у оптицају, и које се намирује одређеним средствима Републике Србије.

(Решење Савезног уставног суда, III У, број 42/96, од 29. јануара 1997)

Приредио Ђорђе Ђурковић